

Dette er SINTEF

Mai 2012

SINTEF seminar

Hvordan lære av katastrofeøvelser?

Utfordringer i redningsarbeidet

Hva sier brukerne og hvilke verktøy kan bedre læringen.

Forskningsleder Jan Håvard Skjetne og Ida Maria Haugstveit

Hvorfor fokus på øvelser?

"Evnen til å erkjenne risiko og ta lærdom av øvelser har vært for liten."

Hovedkonklusjon:

Nasjonalt nivå

"4. Bruk av planverk må øves jevnlig, både nasjonalt og lokalt. Realistiske redningsaksjoner og håndtering av evakuerte og pårørende bør inngå i øvelsene."

Tiltak i helsevesenet

"21. Helsevesenet bør opprettholde kapasitet og fleksibilitet til krisehåndtering inkludert å sikre ressurser til øvelser.

Tiltak knyttet til redningsetatene

"23. Personell i alle nødetater må trenes for å kunne utnytte potensialet som ligger i Nødnett. Inntil systemet er ferdig etablert i hele landet, må det sikres midlertidige løsninger som ivaretar behov for tilfredsstillende samband."

Oppfølging

Prop. 1S (2011 - 2012)

- ”I Regjeringens felles politiske plattform fremgår det at Regjeringen vil legge økt vekt på bruk av øvelser på alle nivåer. Øvelsene skal legge til grunn nasjonale risiko- og sårbarhetsvurderinger som er i tråd med det risikobildet ....”

Meld. St. 29 2011–2012 Samfunnssikkerhet

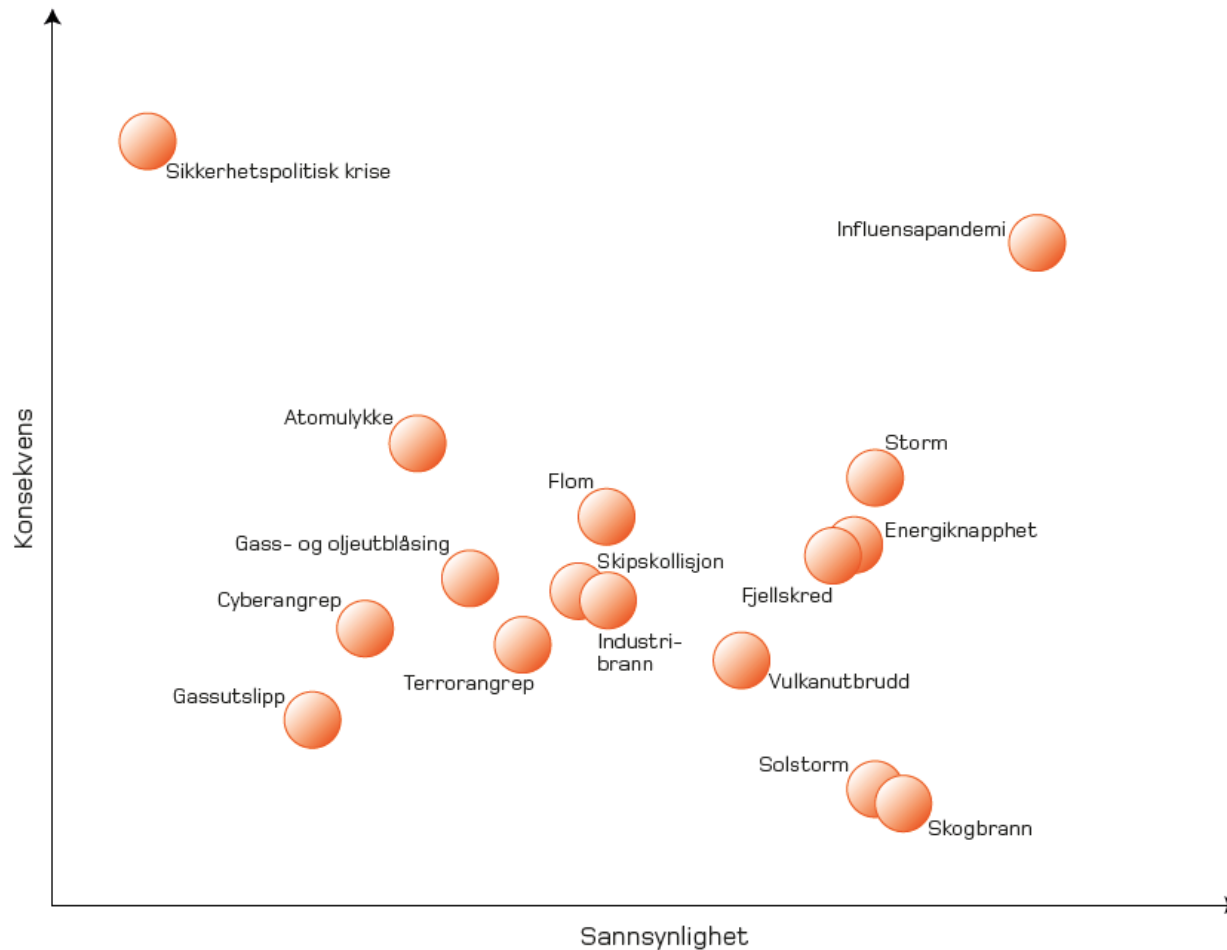
- ”..... I tillegg må virksomhetene vektlegge samvirkeøvelser med relevante aktører.”

Meld. St. 21 2012–2013 Terrorberedskap

- ”Regjeringen er opptatt av det skal øves målrettet, riktig og tilstrekkelig mye. Øvelsene skal evalueres og læringspunkter følges opp slik at erfaringer som er gjort, og de manglene som er avdekket, faktisk blir omsatt til nødvendige endringer. ”

Nasjonalt risikobilde 2012 – DSB rapport

Figur 2. Nasjonalt risikobilde – Resultatene fra risikoanalysene av hvert enkelt av scenarioene sammenstilt i en risikomatrix.

Bridging resources and agencies in large-scale emergency management

- Startet i april 2011 → 2015
- Mål: Utvikle nye og bedre teknologiske løsninger for samhandling under større ulykker
- Ressurser: 1136 månedsverk
- Web: www.sec-bridge.eu

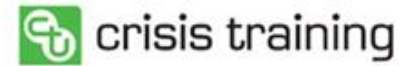
Dagens situasjon:

- Undersøkelser etter større ulykker har gang etter gang påvist svikt i samarbeidet og koordinering både innad og mellom etatene.
- Behov for:
  - Felles situasjonsforståelse
  - Felles taktikk og koordinering
  - Informasjonsflyt innad og mellom etater
  - Etterprøvbarehet

Forankret i norske forhold

- Av 14 partnere er 3 partnere fra Norge
  - SINTEF
  - Crisis Training AS, Elverum
  - RAKOS, Stavanger Universitetssykehus
- Involvering av brukere fra nødetatene
- Årlige demonstrasjoner
  - Sveits, September 2012
  - Stavanger, April 2013
  - Stavanger, September 2013
  - Tyskland, Januar 2015

Hva sier lederne i nødetatene om øvelser og trening?

- Datagrunnlag fra intervjuer og workshops
  - Over 30 personer med ledererfaring fra feltet (innsatsledere, fagledere brann og helse, operative ledere fra helse).
  - Fra Oslo, Østlandet, Stavanger og Trondheim.

Viktigheten av trening og øvelser

- Det er viktig med praktisk mengdetrening

"Altså, det er en nøkkel til hvordan bli god i disse greiene her. Det er veldig enkelt. Det er trening, og så er det trening, og så er det trening. Du kan lage verden beste instruks, om hvordan dette skal foregå. Det er verdiløst hvis ikke vi trener sammen."

Innsatsleder, politi

Kommunikasjon og informasjonsdeling

- Forstå hverandres kunnskaper og informasjonsbehov
- Etablere et felles språk

"Det kan være for eksempel at informasjon som skulle vært gitt ifra innsatsleder i politiet ikke når frem til brannvesenet så raskt som det skulle gjøre, fordi de ikke er samtrent på hvilke opplysninger som er viktige for hver av enhetene å ha kunnskaper om."

Fagleder, brann

Etablere felles situasjonsbilde

- Kunnskap om hverandre kompetanse og verktøy
- Etablere felles plattform for informasjonsdeling

"Vi har vel, både jeg og alle andre, variabel kunnskap om andres oppfatning, eller forståelse av situasjonen. Med det menes vi har sannsynligvis ikke den helt samstemte oppfatning av situasjonen for å kunne vurdere det her likt i alle sammenhenger. Ofte så kan det være betinget av at vi har ulik kompetanse. Vi har ulike hjelpemidler. Og først og fremst så har vi antageligvis ikke noe samtrening, det tror jeg kan være en svakhet, en stor svakhet."

Fagleder, brann

Forståelse for organisering: Ansvar og roller i egen og andre etater

- Kjennskap til kollegaer innad og på tvers av etater (lærer å kjenne hverandres kunnskaper, ansvarsområder, reaksjonsmønstre, utstyr og materiell, informasjonsbehov, etc.)

"Samtrening i et innsatsleders KO vil antageligvis kunne myke opp mye av det her med at du har et kjent ansikt, også det her at du på en måte vet hva andre kan, eller skal kunne."

Fagleder, brann

Hvordan bør man øve?

- Samtrening med de tre nødetatene og andre viktige aktører (også under utdanning)
- Evalueringer og mulighet for gjentakelse og forbedring

"Veldig ofte så lager man store flotte øvelser. Store flotte øvelser, det er kjempefint, men det er egentlig bare en test og lokalisering av; hvor er problemene? Det dikterer bare utfordringen, man får aldri trent til å bli bedre. Skal man bli bedre så må man gjøre det en gang til, og en gang til, og en gang til".

Innsatsleder, politi

Hva var det som skjedde?

- Evaluering av samhandling og beslutninger
- Evaluere sammen med de andre nødetatene og aktører
- Ærlig evaluering

”Vi evaluerer, men vi er kanskje ikke ærlige nok med hverandre i evalueringsfasen. Vi ønsker vel at det skal stå at vi gjorde alt veldig bra i alt for stor grad. Har vi samhandlet dårlig, så er det ingen som sier noe om det. Vi tar ikke tak i det”

Fagleder brann

Kostnad

- Det er bedre å øve ofte enn å gjøre det perfekt

"[...]det virker som om det er veldig dyrt å trene, men det behøver ikke å være dyrt. Man kan gjøre masse med planspill, masse, uten å ha de store hendelsene."

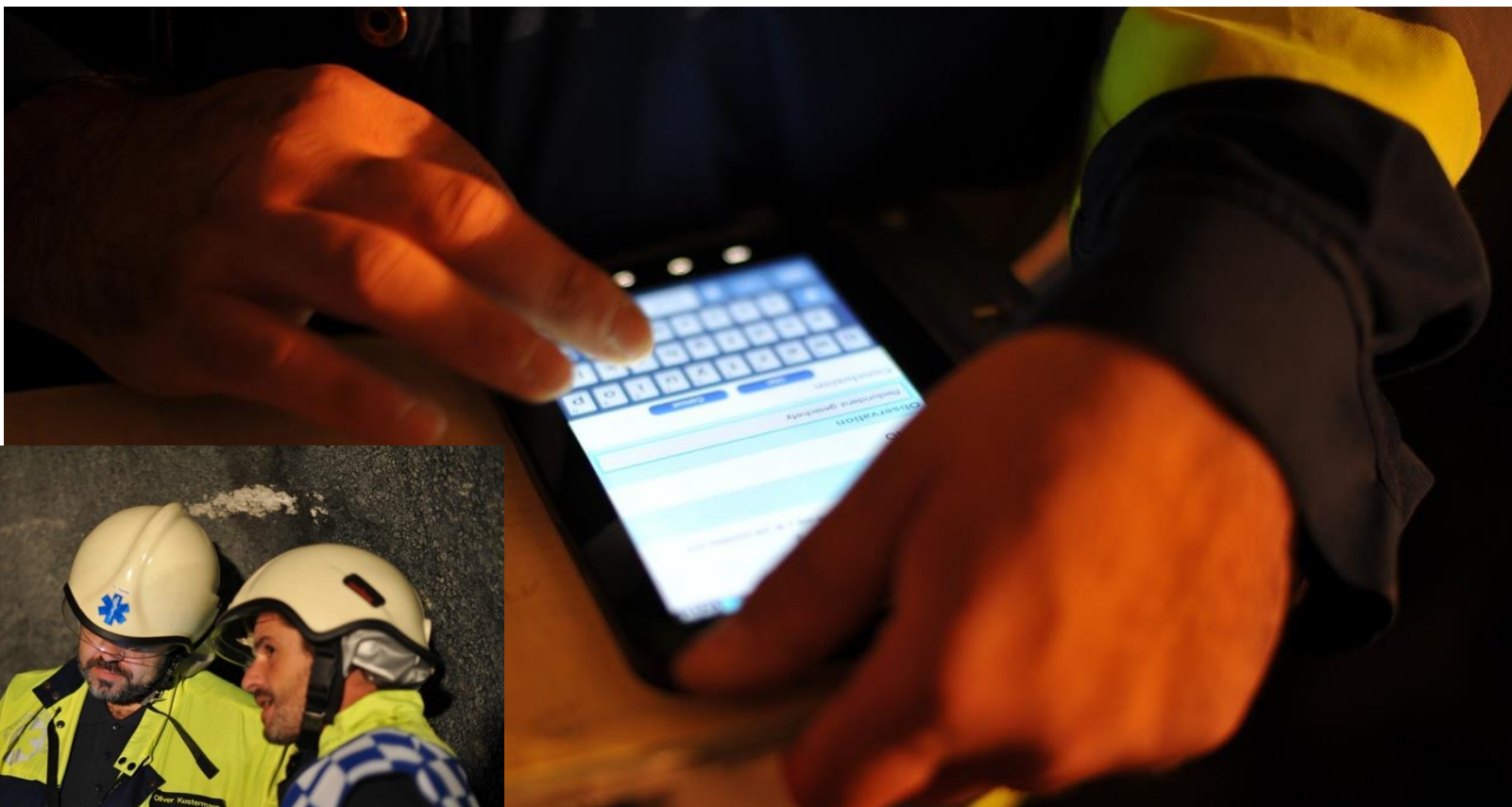
Innsatsleder, politi

Hvilke verktøy bør en vurdere

- Behov
  - Støtte for å bedre planlegging og evaluering av øvingsmål
  - Mulighet for gjenta og gjennomføre flere øvelser kost-effektivt
  - Mulighet for samhandling og øvelse på tvers

Planlegging og evaluering

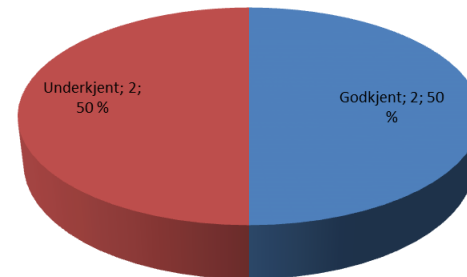
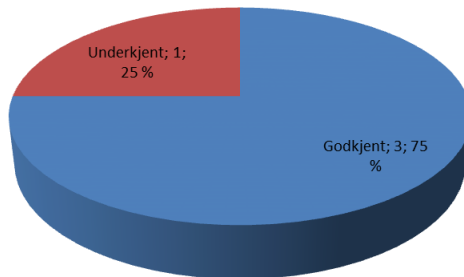
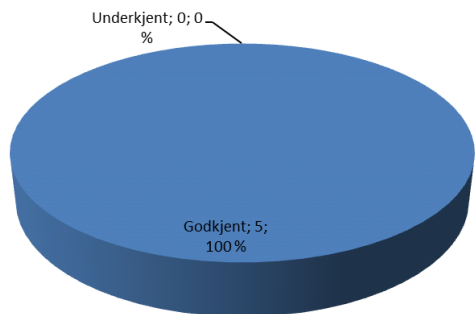

AMK

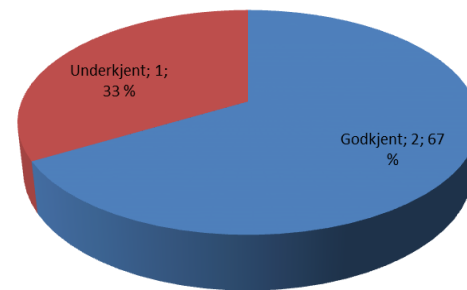
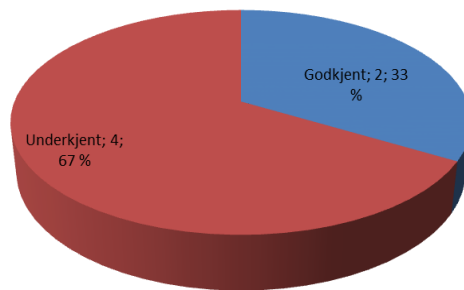
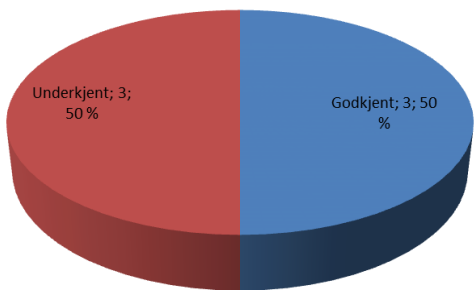
Fagleder Helse

Operativ leder helse

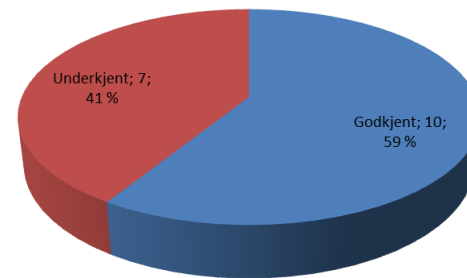
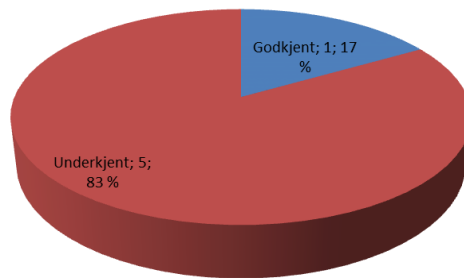
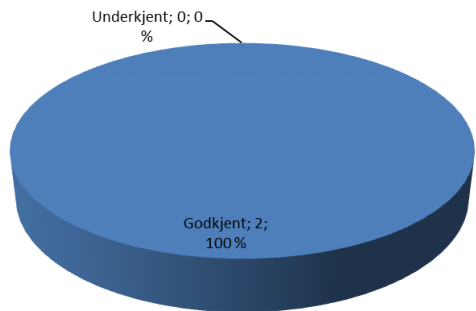
Varsling

Mobilisering

Håndtering

Virtuelle treninger

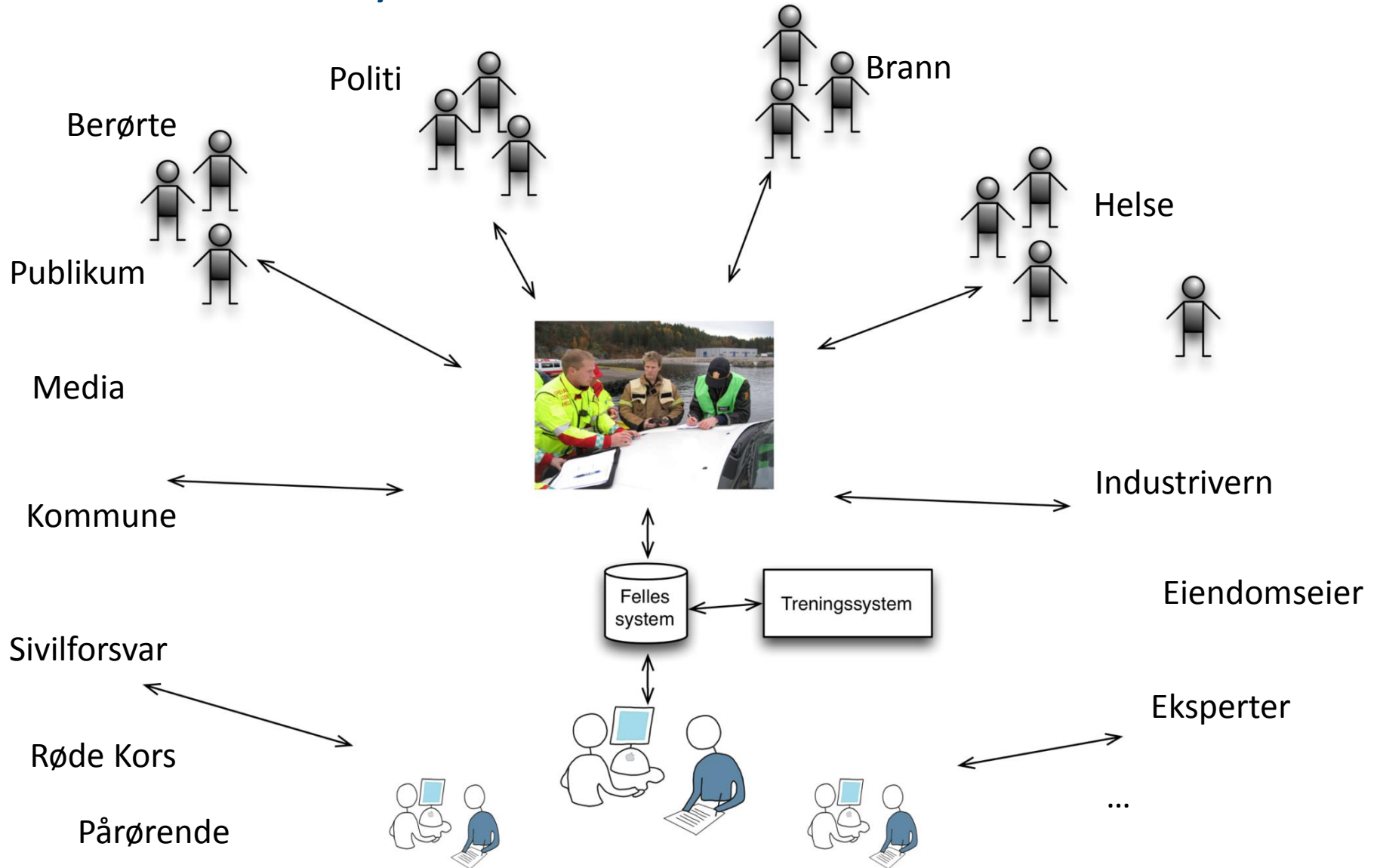
- Virtual
- Constructive
  - Brukes av forsvaret
  - Enkelte fagetater prøver også ut dette
- Koble virkelighet med virtuell
- Spille inn virkelige øvelser

Systemer som virker sammen

Oppsummering

- Det er behov for bedre og mer trening!
- Verktøy kan sikre kvalitet og gi mer trening som gir varige endringer
- For å få opp et sett av verktøy som kan brukes på tvers av etater må NOEN sikre at de kan brukes sammen!
  - Koordinere på format og standarder for å sikre interoperabilitet og derved også bedre og flere produkter